

3. Korobchynska, L.A. (1968) "The vocabulary of spoken language", *Leksyka rozmovnoi movy*, Pytannia movnoi kultury, vol. 2, pp. 3–14.
4. Makarenko, Yu.V. (2014) "Webblogs as a new verbal channel of communication", *Internet-shchodennyk yak novyi verbalnyi kanal spilkuvannia*, [electronic resource] available at: <http://naub.oa.edu.ua/2012/internet-schodennyk/yak/no/>
5. "Ukrainian language: Encyclopedia" (2004), *Ukrainska mova :Entsyklopediia*, Redcol. By V. Rysanivskyi, O. Taranenko, M. Ziablyuk etc., "Ukrainian M. Bazhan Encyclopedia", 2nd ed., cor. And add., Kyiv, Ukraine. – 824 p.
6. Chemerkin, S.G. (2009) "Ukrainian language on the Internet: the intra- and extra-linguistic structural processes", *Ukrainska mova v Interneti: pozamovni ta vnutrishniostrukturni protsesy* / S.G. PPVF, Kyiv, Ukraine. – 240 p.

УДК 811.161.2:81'276.6

ОСОБЛИВОСТІ ОМОНІМІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ БДЖІЛЬНИЦЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Шматко І.В., лаборант

Інститут української мови НАН України, вул. М. Грушевського, 4, м. Київ, Україна

shmatko2107@ukr.net

На основі проведеного комплексного лінгвістичного аналізу лексико-семантичного явища омонімії в термінології бджільництва визначено типи взаємовідношень між значеннями термінів-омонімів, виявлено їхню продуктивність на граматичному, генетичному, словотвірному-структурному рівнях мови.

Ключові слова: українська бджільницька термінологія, омонімія, омоніми, омогрупи, омонім-полісемант, семема, сема.

ОСОБЕННОСТИ ОМОНИМИИ В УКРАИНСКОЙ ПЧЕЛОВОДЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

Шматко И.В.

Институт украинского языка НАН Украины, ул. Михаила Грушевского, 4, г. Киев, Украина

shmatko2107@ukr.net

На основе проведенного комплексного лингвистического анализа лексико-семантического явления омонимии в терминологии пчеловодства определены типы взаимоотношений между значениями терминов-омонимов, выявлена их производительность на грамматическом, генетическом, словообразовательно-структурном уровнях языка.

Ключевые слова: украинская пчеловодческая терминология, омонимия, омонимы, омогруппы, омоним-полисемант, семема, сема.

PECULARITIES OF HOMONYMY IN THE UKRAINIAN BEEKEEPING TERMINOLOGY

Shmatko I.V.

*Department of Scientific Terminology Ukrainian Language Institute of the NAS of Ukraine,
Mykhailo Hryshchivskyi str., 4, Kyiv, Ukraine*

shmatko2107@ukr.net

On the basis of the carried out complex linguistic analysis of a lexico-semantic phenomenon of ambiguity in the terminology of beekeeping defined types of relations between the meanings of homonym terms are determined, their productivity on grammar, genetic, word-formation and structural levels of the language is identified.

The terms of beekeeping form term system as an integral hierarchical structure and come forward as means of their thematic organization. The article is sanctified to research of peculiarities of homonymy in the Ukrainian beekeeping terminology in a lingua-historical aspect. In the context of problem of polysemy and homonymy phenomena differentiation the basic differences are determined between these by two lexical-

semantic categories. The aim of research is to conduct a complex linguistic analysis of the lexical-semantic phenomenon of homonymy in terminology of beekeeping; determinate the types of relations between the meanings of terms-homonyms expose their productivity on genetic, grammatical and word-formation-structural parameters.

The homonymy of beekeeping terms resulted from different factors (extra- and intralingual), which can be illustrated in such sequence: stage of scientific thinking→forming of associative connections as a result of thinking change→construction of theoretical bases→functioning of terms→economy of language resources that can also complicate the process of communication. The analysis of terms-homonyms of beekeeping industry showed that they are different depending on the sphere of functioning (intersystem, interfunctional-stylistic, intrasystem and of the mixed type); the origin (original and adopted); the morphological nature (nouns and adjectives), however according to the structural composition the homonyms are represented by single-word terms. The peculiarity of terminological homonymy in UBT (the Ukrainian beekeeping terminology) is the possibility of homonymic groups can be two- and polynomial (three-, and even five-); they include single-seme and multi-semes lexical units. The important means of neutralization of polysemy is the context.

Key words: Ukrainian beekeeping terminology, homonymy, homonyms, homogroups, homonym-polysemant, sememe, seme.

До найскладніших аспектів синхронного дослідження термінів належить питання їхньої системної організації на рівні лексико-семантичної парадигматики. Українська бджільницька терміносистема (далі – УБТС), формуючись на основі спільних мовних закономірностей, має свої особливості розвитку лексико-семантичних відношень, що відбивається на характерних диференційних ознаках омонімів, гіперонімів, гіпонімів, синонімів, антонімів тощо, та їхній класифікації, що дає можливість говорити про притаманні особливості цих явищ всередині досліджуваної терміносистеми. За результатами проведеного дослідження виявлено, що омонімія – малопродуктивне явище для термінів бджільництва, проте детальний аналіз є необхідною передумовою для кодифікування УБТС.

Лексико-семантичне явище омонімії як підвид лексичної парадигми розглядаємо в ономасіологічному – сполучуваність омонімів, та в семасіологічному аспектах – міжслівні семантичні відношення, які передбачають аналіз семантичної структури термінів-омонімів з урахуванням плану змісту (семантична опозиція) і плану вираження (формальна опозиція). Розкрити семантичну структуру одиниці мови означає, “по-перше, знайти порядок внутрішнього зчеплення, зв’язку і підпорядкування значень у межах слова; по-друге, з’ясувати диференційну рису, за якою одне значення протиставляється іншому” [4, с. 283]. Під семантичною структурою слова (моносемічного) розуміємо сукупність семантичних компонентів (сем), з яких складається слово; вони (семи) співвідносяться з ознаками відповідних понять. Для виявлення значень слова в дослідженні застосовуємо компонентний (семний) аналіз.

У плані змісту терміна (його семантичного значення) для всіх без винятку омонімів в УБТС характерним є вияв семантичної диз’юнктивної опозиції, за якої обидва терміни (чи слова) абсолютно протилежні в семантичному значенні. У плані форми (вираження) явище омонімії в досліджуваній термінології формує формальну нульову опозицію, за якої омоніми є однаковими за формою і звучанням словами.

Пізнання об’єктивної дійсності носіями мови породжує появу нових мовних одиниць. Кількість предметів і явищ дійсності, відображених у свідомості людини, значно перевищує кількість слів, що позначають ці предмети та явища, тому “обслуговувати нову сферу починають ті слова, що є назвами понять, добутих упродовж практичного пізнання світу, які зафіксували колись початкову сходінку в русі пізнавальної думки і які стали на даному етапі представниками наукового поняття” [6, с. 83]. При цьому відома раніше лексема (загальноживане слово або термін іншої галузі знання) набуває ще одного нового значення і стає багатозначною (полісемічною), а згодом і омонімічною. Структура такої лексеми складається із сукупності значень і вживань, утворює певну систему

взаємозв'язаних і взаємообумовлених елементів. Розщеплення значень слова характерне для семантичних явищ омонімії та полісемії. Виходячи із вчення про близьке і далеке значення слова, розрізняємо нижчий і вищий ступені розбіжності значень схожих лексичних пар. Нижчий ступінь розбіжності значень (або полісемізації) – це власне полісемія, вищий ступінь є проявом омонімії.

Проблема розмежування явищ полісемії й омонімії залишається актуальною. На думку деяких мовознавців, між словом та утвореним на його основі терміном можуть виникати омонімічні відношення [17, с. 48; 8, с. 154]. Інші вчені – О.Д. Митрофанова [9], Т.І. Панько, Г.П. Мацюк, І.М. Кочан [12] визнають полісемію між словом і терміном. Якщо терміни й слова “мають якийсь спільний відтінок у значенні, то це є свідченням того, що термінологічна омонімія виникає внаслідок семантичного розвитку багатозначного слова” [5, с. 5]. У дослідженні розглядаємо п о л і с е м і ю як відношення між значеннями лексичної одиниці, які об'єднуються спільним семантичним компонентом (семою), між якими наявний семантичний зв'язок, тоді, як о м о н і м і я – це відношення між словами, які лише однаково звучать і мають різні значення, не пов'язані між собою семантичним зв'язком. О м о н і м и – це зовсім різні терміни із самостійними поняттєво-незалежними значеннями, а п о л і с е м а н т и – це лексико-семантичні варіанти слова, утворені на основі спільної семи, тобто семантична структура такої мовної одиниці складається із двох і більше семем (значень). Визначення омонімів у термінології, як і в загальнонавчній мові, передбачає семантичний аналіз двох або кількох лексичних одиниць з однаковою планом вираження та їхнього зіставлення. Сукупність таких лексичних одиниць утворює омогрупу.

За своєю морфологічною природою більшість термінів-омонімів у складі УБТС є іменниками, але один є прикметником. Напр., омогрупа прикметників *ройовій¹* (бджіл.) “прикметник до *рій*” та *ройовій²* (військ.) “командир відділення” [16, VIII, с. 874] є яскравим прикладом вияву вищого ступеня розходження значень – омонімічного. У семній структурі обох термінів абсолютна відмінність усіх семантичних компонентів (сем). Проте терміни *рій¹* та *рій²*, від яких походять згадані прикметники, на наш погляд, є полісемічними, оскільки кожен із них у своїй семній структурі має спільну ознаку ‘скупчення’, напр. *рій¹* “сім'я бджіл або інших подібних комах, які разом із маткою утворюють окрему групу” частково перенеслася на військовий термін *рій²* “найменший військовий підрозділ; частина взводу” [16, VIII, с. 573]. У “Словнику української мови” в 11-ти томах обидва терміни зафіксовані із цифровими позначками (1) і (2), що є закономірним для виокремлення омонімів. Відношення між значеннями термінів *рій¹* та *рій²* свідчать про міжсистемну полісемію, представлену в УБТС одиничним прикладом. Термін *рій* вживається у двох терміносистемах, кожен з них має у своїх значеннях спільну ознаку. В УБТС цей вид полісемії виникає внаслідок ретермінологізації – утворення терміна іншої терміносистеми на основі значення (або компонента значення) бджільницького терміна.

Лексико-семантичне явище омонімії в УБТС або вищий ступінь розходження значень передбачає повну відмінність (семантичну, понятєву, сполучувальну) слова (загальнонавчаного, діалектного, терміна іншої терміносистеми) та бджільницького терміна. “Термінологічні значення, що виділяються із лона попередньої семантичної системи, повинні подаватися в словниковому реєстрі омонімами до слова, з якого виділилися” [13, с. 81].

Залежно від сфери функціонування омонімів-іменників виокремлюємо кілька їхніх різновидів: міжсистемні, міжфункціонально-стильові, внутрішньосистемні та змішаного типу. Такі омогрупи іменників різні за генетичними особливостями (автохтонні (їх більшість) і один запозичений із грецької мови) та за структурою (дво-, багаточленні). У

визначенні міжсистемних, міжфункціонально-стильових та комбінованих омонімів аналізованої терміносистеми використовуємо тлумачення, наведені в загальномовних словниках української мови як нормативних джерелах фіксації омогруп. На думку Л.В. Боярової, “загальномовні словники без обмежень наводять однакові за формою, але різні за змістом слова, що дає можливість визначити омогрупи, до складу яких входять терміни” [1, с. 3–4].

Міжсистемними омонімами (або міжгалузевими, міжнауковими) визначаємо терміни, які функціонують у кількох галузевих терміносистемах з різними значеннями. В УБТС серед таких засвідчено двочленні омогрупи, різні за своїм походженням, напр.: автохтонна *трут*¹ (бджіл. “трутень”) і *трут*² (біол. “гніт, або висушений гриб трутовик, який займається від іскри і використовується при вискрешуванні вогню”) [16, X, с. 302] та запозичена *нуклеус*¹ [10, с. 424] (с. г. “невелика бджолосім’я з молодою неплідною маткою або плідною запасною”) й *нуклеус*² (археол. “шматок кременю або іншої кам’яної породи для виготовлення кам’яних знарядь”) [2, с. 628].

До міжфункціонально-стильових зараховуємо омоніми, які одночасно живають в українській бджільницькій термінології (термін) і в загальноживаній мові (літературне слово або діалектизм). Серед них у складі УБТС засвідчено двочленні автохтонні омогрупи, напр.: *сітник*¹ (бджіл. “майстер, що виготовляє сита; *ситар*”) та *сітник*² (розм. “хліб із борошна, просіяного на ситі”) [16, IX, с. 207], *стільний*¹ (бджіл. “лист, утворений чашечками з воску, який бджоли й оси роблять для зберігання меду, перги, виховання потомства та перебування дорослих комах”) та *стільний*² (діал. “скатерка”) [16, IX, с. 714], *трутівка*¹ (бджіл. “робоча бджола, що відкладає незапліднені яйця”) і *трутівка*² (нар.-поет., рідко “отрута”) [2, с. 1273; 16, X, с. 303].

У результаті дослідження в українській бджільницькій термінології засвідчено омоніми, в яких один із наявних типів омонімії ускладнюється полісемічними відношеннями. Їх визначаємо як омоніми-полісеманти, вони є питомими за походженням і сягають праїндоевропейської / праслов’янської доби. Наприклад, в омогрупі *насика*¹ (“місце, де розставлено вулики з бджолами і розташовані спеціальні будівлі”; “процес розведення бджіл”) і *насика*² (спец. “відведена на зруб ділянка лісу”) [16, VI, с. 86; 2, с. 891; 11, с. 217] термін-омонім ускладнюється внутрішньосистемною полісемією. До таких омонімів-полісемантів належать терміни *трут* [16, X, с. 302], *вощанка* [2, с. 159], *просушка* [3, с. 246] та ін.

Внутрішньосистемні омоніми (або внутрішньогалузеві) розуміємо терміни, однакові формально та абсолютно різні за значеннями, які функціонують у межах досліджуваної термінології. У визначенні їх використовуємо тлумачення, наведені в галузевих словниках як вузькогалузевих джерелах фіксації омогруп. На думку Л.В. Боярової, “у галузевих словниках тлумачного типу зафіксовано, як правило, мовні одиниці, що належать до термінології, яка є об’єктом кодифікування, і можуть бути подані відповідно внутрішньосистемні омоніми, тому за такими лексикографічними працями неможливо встановити, з одного боку, наявні в українській мові омонімічні групи, з другого – повний їх склад” [1, с. 3–4]. В УБТС до такого типу омонімії відносимо омогрупи *в’уличка* (*в’уличка*¹ “проміжок між двома суміжними рамками (сотами) в бджолиному гнізді”, *в’уличка*² “одиниця виміру сили сім’ї, запроваджена в практиці бджолярів; дорівнює приблизно 250–300 грамам живої ваги бджіл”) [3, с. 347] та *підкур* (*підкур*¹ “місце навколо бортного дерева, яка оберігає медведю добратися до бджіл”, *підкур*² “речовина (трухляк, тканина та ін.), яким підкурюють бджіл”) [3, с. 225] та ін. У цих омонімів спільний семантичний компонент свідчить про відношення до аналізованої термінології, без якого було б неможливим визначення їхньої віднесеності саме до внутрішньогалузевої омонімії, проте відмінність полягає у повному / протилежному значенні та наборі сем (основної та диференційних). За результатами дослідження цей тип

термінологічної омонімії властивий для омогруп *патрѠн* [3, с. 210], *перегін* [3, с. 151], *печать* [3, с. 212]. Також засвідчено внутрішньосистемну омонімію, ускладнену відношеннями внутрішньосистемної полісемії, напр.: *просушка*¹ “1) перший виліт молоді бджоли з вулика; 2) обліт молоді бджоли для запам’ятовування місця розміщення вулика” і *просушка*² “підготовлення нової борті до заселення бджолами – видалення вологи з неї” [3, с. 246].

Змішаний тип омонімії (або комбінований) в УБТС можна проілюструвати на омогрупах із кількома видами термінологічної омонімії, які за походженням є питомими, проте різняться за структурою (три- та п’ятичленні). Зокрема внутрішньосистемна і зовнішньосистемна (або міжфункціонально-стильова) омонімія проявляється в омогрупі *мáтка*, яка, своєю чергою, ускладнюється міжсистемною та зовнішньосистемною полісемією, напр.: *мáтка*¹ (*бджіл.* “найбільша, єдина на всю сім’ю бджола, яка відкладає яйця”; *діал.* “мати”; *анат.* “внутрішній статевий орган жінки та самиці тварини, в якому розвивається зародок”); *діал.* “жила”; *діал.* “матірка”), *мáтка*² (зменш. до *мáта* “сплетене із соломи або очерету покривало, підстилка тощо”) [16, IV, с. 644, 651] та *мáтка*³ (у вузькогалузевій термінології бджільництва (*бджіл.*) “бортне дерево, в якому вирубано два і більше близнюка (борті)” [3, с. 140]. Змішаний тип омонімії (внутрішньосистемна і міжсистемна) проявляється в п’ятичленній омогрупі *сáдка*, напр.: *сáдка*¹ (*с. г.*) “акт статевого парування тварин”; *сáдка*² (*мисл.*) “змагання в стрільбі по раніше впійманих птахів, яких випускають із клітки”; *сáдка*³ (*мет.*) “матеріали, закладені в металургійну піч для обробки” [16, IX, с. 12], у вузькогалузевій термінології бджільництва *сáдка*¹ (*бджіл.*) “розміщення роя в новому приміщенні (борті, колоді, рамковому вулику)” і *сáдка*² (*бджіл.*) “кристалізація, зацукрування меду; розрізняють крупнозернову, мілкозернову, саловидну (масловидну)” [3, с. 289].

Крім семантичного принципу виокремлення значень слова, коли встановлюється різниця між семним складом терміна (чи семемі для омоніма-полісеманта з певної омогрупи) і слова, можна використовувати й синтагматичний, коли відмінність у значеннях встановлюється залежно від їхньої сполучуваності з іншими словами. Так, наприклад, бджільницькі терміни-омоніми та їхні відповідники загальноживані слова (чи терміни інших галузей науки) мають різну сполучуваність, пор. термін *трут* і *трут. мáтка бджолина активна* і *мáтка була предметом гордості володаря бортних дерев* (В. Гурков) [цит. за: 3, с. 140]. Сполучуваність також можна визначити за допомогою підбору до кожної лексичної одиниці різних синонімічних рядів, пор. термін *мáтка* – *бджоломáтка*, *королéва*, *цариця* і *мáтка* – *двобóртне дéрево* (сучасне – *двоко́рпусний вóлик*) [3, с. 140].

Отже, відношення омонімії є притаманними, проте малопродуктивними для термінів бджільництва, що підтверджує тісний зв’язок УБТС із загальноживаною лексикою та термінологією різних галузей знань. Омонімія термінів бджільництва виникала внаслідок дії різних чинників (екстра- та інтралінгвістичних), що можна проілюструвати такою послідовністю: ступінь наукового мислення → формування асоціативних зв’язків як результат зміни мислення → побудова теоретичних основ → функціонування термінів → економія мовних ресурсів. Омонімія сприяє економії мовних ресурсів, але це може ускладнити процес комунікації та подальший розвиток терміносистеми, загальноживаної мови тощо. Аналіз термінів-омонімів галузі бджільництва показав, що вони є різними залежно від сфери функціонування (міжсистемні, міжфункціонально-стильові, внутрішньосистемні і змішаного типу); за походженням (питомі – *мáтка* та запозичені – *нуклеус*); за морфологічною природою (іменники – *трутівка*, *стільнийк* та прикметник *ройовий*), проте за структурним складом омоніми виражені термінами-однословами. Особливістю термінологічної омонімії в УБТС є те, що омогрупи можуть бути дво- та багаточленними (три- і навіть п’яти-); до їхнього складу входять моносемічні та полісемічні лексичні одиниці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боярова Л.Г. Терміни-омоніми як об'єкт лексикографії / Л. Г. Боярова / Електронний ресурс // Режим доступу : http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/boyarova/term_omonim_lex.pdf.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. : Ірпінь, 2004. – 1440 с.
3. Карпов А.Н. Пчеловодческий словарь / А.Н. Карпов. – М. : Рус. язык, 1997. – 385 с.
4. Кочерган М.П. Лексико-семантична система / М.П. Кочерган / [редкол. В. Русанівський, О. Тараненко та ін.] // Українська мова: Енциклопедія. – К. : “Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана. – С. 282–284.
5. Красножан Ж.В. Із спостережень над омонімією в термінології / Ж.В. Красножан // Українське мовознавство : Респ. Міжвід. зб. – К. : Вища школа, 1988. – Вип. 15. – С. 3–10.
6. Кутина Л.Л. Языковые процессы, возникающие при становлении научных терминологических систем / Л.Л. Кутина // Лингвистические проблемы научно-технической терминологии. – М. : Наука, 1970. – С. 72–94.
7. Малевич Л.Д. Термінологічна омонімія (на матеріалі гідромеліоративної лексики) / Л.Д. Малевич / Електронний ресурс // Режим доступу : <http://kulturamovuy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine52-14/pdf>.
8. Микитюк О.Р. Явище омонімії в загальноживаній і термінологічній лексиці / О.Р. Микитюк // Українська термінологія і сучасність : Зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 1998. – Вип. III. – С. 151–154.
9. Митрофанова О.Д. Язык научно-технической литературы / О.Д. Митрофанова. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1973. – 147 с.
10. Новий словник іншомовних слів: близько 40 000 слів і словосполучень / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк ; [за ред. Л.І. Шевченко]. – К. : АРІЙ, 2008. – 672 с.
11. Новий тлумачний словник української мови : у 3 т. / Уклад. В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконіт, 1999. – Т. III. – 926 с.
12. Панько Т.І. Українське термінознавство : [підруч.] / Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
13. Полюга Л. М. Термінологічне значення в семантичній системі слова / Л. М. Полюга // 2-а Міжнародна наукова конференція «Проблеми української науково-технічної термінології : Тези доповідей». – Львів, 1993. – С. 79–81.
14. Словник бджільництва : Англо-російсько-український / За ред. Л.І. Боднарчука, М.Л. Алексєніцер. – К. : Видавничий дім “КМ Academia”, 1997. – 344 с.
15. Словник бджільництва : Німецько-російсько-український / За ред. Алексєніцер М.Л., Боднарчук Л.І., Добровольська К.В. – К. : Видавничий дім “КМ Academia”, 1999. – 344 с.
16. Словник української мови : в 11 т. – К., 1970–1978.
17. Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н.В. Общая терминология. Вопросы теории / А.В. Суперанская, Н.В. Подольская, Н.В. Васильева. – М. : Наука, 1989. – 243 с.

REFERENCES

1. Boiarova, L.H. "Terms-homonyms as the object of lexicography", *Terminy-omonimy yak ob'iekt leksykohrafi* / Electronic resource // available at: http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/boiarova/term_omonim_lex.pdf.
2. "Large Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian Language" (2004) *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoii ukrainskoi movy*, Kyiv, Irpin, Ukraine.
3. Karpov, A.N. (1997) "Beekeeping Dictionary", *Pchelovodcheskii slovar*, Rus. yazyk, Moscow, Russia.
4. Kocherhan, M.P., "Lexico-semantic system", "Ukrainian Language: Encyclopedia", *Leksyko-semantychna systema, Ukrainska mova: Entsyklopediia, Ukrainska entsyklopediia im. M.P. Bazhana*, Kyiv, Ukraine, pp. 282–284.
5. Krasnozhan, Zh.V. (1988) "From the observation of homonymy in terminology", "Ukrainian Linguistics: Republic interdepartmental collection", *Iz sposterezen nad omonimieiu v terminologii, Ukrainske movoznavstvo: Respublikanskyi mizhvidomchyi zbirnyk*, Iss. 15, Vyshcha shkola, Kyiv, Ukraine, pp. 3–10.
6. Kutina, L. L. (1970) "Language questions, which appear during the formation of scientific terminological systems", *Lingvisticheskie problemy nauchno-tekhnicheiskoi terminologii* [Linguistic Problems of Scientific-and-technical Terminology], Nauka, Moscow, Russia, pp. 72–94.
7. Malevych, L.D. "Terminological homonymy (on the terminology of hydrotechnical melioration)", *Terminolohichna omonimiia (na materialii hidromelioratyvnoi leksyky)* / Electronic resource // available at: <http:kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine52-14/pdf>.
8. Mykytiuk, O.R. (1998) "Phenomena of homonymy in common and terminological lexis" *Yavyshche omonimii v zahalnovzhyvanii i terminolohichnii leksytsi, Ukrainska terminolohiia i suchasnist, Zbirnyk naukovykh prats* [Ukrainian Terminology and the Present, scientific collected works], Iss. III, Kyiv, Ukraine, pp. 151–154.
9. Mitrofanova, O.D. (1973) "Language of Scientific-and-technical Literature", *Yazyk nauchno-tekhnicheiskoi literatury*, Izdatelstvo Moskovskogo univesiteta, Moscow, Russia.
10. New Dictionary of Foreign Words: about 40 000 words and word combinations (2008), *Novyi slovnyk inshomovnykh sliv: blyzko 40 000 sliv i slovospoluchen*, Shevchenko, L.I., O.I. Nika, Khomiak, O.I. and Demianiuk, A.A., Edited by Shevchenko, L.I., Arii, Kyiv, Ukraine.
11. New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language: in 3 volumes, (1999), *Novyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy: u 3 tomakh*, Yaremenko, V. and Slipushko, O., Akonit, vol. III, Kyiv, Ukraine.
12. Panko, T.I., Kochan, I.M., and Matsiuk, H.P. (1994) "Ukrainian Terminology: textbook", *Ukrainske terminoznavstvo: pidruchnyk*, Svit, Lviv, Ukraine.
13. Poliuha, L.M. (1993) "Terminological meaning in semantic system of word", *Terminolohichne znachennia v semantychnii systemi slova, Problemy naukovo-tekhnicheiskoi terminologii: tezy dopovidei, 2-a mizhnarodna naukova konferentsiia* [Problems of Scientific-and-technical terminology: thesis of 2-nd International Conference], Lviv, Ukraine, pp. 79–81.
14. Beekeeping Dictionary: English-Russian-Ukrainian (1997), *Slovnyk bdzhilnytstva: anglo-rosiisko-ukrainskyi*, Edited by Bondarchuk, L.I. and Aleksenitser, M.L., Vydavnychi dim "KM Academia", Kyiv, Ukraine.
15. Beekeeping Dictionary: German-Russian-Ukrainian (1997), *Slovnyk bdzhilnytstva: nimetsko-rosiisko-ukrainskyi*, Edited by Bondarchuk, L.I. and Aleksenitser, M.L., Vydavnychi dim "KM Academia", Kyiv, Ukraine.
16. Ukrainian Language Dictionary: in 11 volumes (1970–1978), *Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tomakh*, Kyiv, Ukraine.
17. Superanskaia, A.V., Podolskaia, N.V., and Vasileva, N.V. (1989) "General Terminology. Theory Questions", *Obshchaia terminologiia. Voprosy teorii*, Nauka, Moscow, Russia.